

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

UPA2022/052

Maajip 24-at 2022

Mariia Simonsen

Kina kalaaliua – kalaallisut kinaassuseqarneq qanoq paasisarparput? Apeqquteqaat tunngavigalugu oqallisissatut siunnersuut.

(Naleqqap Inatsisartuni ilaasortaaitai)

Naleqqap apeqquteqaat tunngavigalugu oqallisissiaanut Inuit Ataqatigiinnit ima oqaaseqarniarput:

Oqallisissiaq qulequtaqarpoq: “Kina kalaaliua – kalaallisut kinaassuseqarneq qanoq paasisarparput?”.

Oqallisissiami tunngavilersuutit arlalissuupput, ilaatigut inuiaassutsimut innuttaassutsimullu tunngallutik, nunat tamalaat aalajangersagaat inatsisillu arlallit attupillanneqarlutik. Matumani oqallisissiap qulequtaa tunngavigissavarput.

Manna isumaqatigiissutigisinnaagunarpurput: Kalaallisut misigisugut tamatta kalaaliuvugut. Kalaaliunerput uummatitsinniippoq, kialuunniillu kalaaliunitsinnik arsaarsinnaanngilaatigut. Imaappoq: Kina kalaaliunersoq allanit aalajangersarneqarsinnaanngilaq, taama misigisup kisimi tamanna aalajangigassaraa. Kalaaliuneq kinaassusermut tunngaannarani inuiaassusermuttaaq tunngavoq.

Naalagaaffiit Peqatigiit inuit pisinnaatitaaffiinik aalajangersagai 1948-meersut naapertorlugit inuit tamatta pisinnaatitaaffeqarpugut inuiassuit akuerisaannik, ilaatigut qanoq inuiaassuseqarnerluta nammineq aalajangissallugu,

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

aalajangersakkallu tamakku Inuit Ataqatigiinni tunngaviulluinnartutut isigigaavut, atuuttuartussatullu isigalugit.

Inuiaassuseq kalaallisut marloqiusamik paasineqartarpoq; inuiaassuseq kinaanermik misiginnermut tunngasoq kiisalu inuiaassuseq nunami sumi najugaqarnermut tunngasoq. Kinaluunniit Kalaallit Nunaanni najugaqartoq inuiannut kalaallinut ilaavoq, taamaammallu Namminersorneq pillugu inatsimmi inuiaat kalaallit pineqarput, taakkulu qinigaat - Inatsisartut - aalajangiisuussaapput Kalaallit Nunaat namminersulivissappat. Inatsisini tamakku aalajangersagaapput.

Qanormi iliussaagut namminersulivikkutta naalagaaffinngoruttaluunniit? Aalajangersakkat tamakku allanngussappat?

Apeqqutit inuiaassutsimut tunngasut tunngavimmikkut allanngortinneqarnissaat Inuit Ataqatigiinni anguniagarinngilarput. Inatsimmik tunngaviusussamik suliaqaqqullugit Inatsisartunit isumalioqatigiissitanut apeqqutit tamakku ilanngullugit suliassiissutigineqarput. Siulittaasup akuerisinnaappanga issuaassaanga, issuaaneq aallartippoq: Tunngaviusumik inatsisissaq kalaallit kulturiannik, oqaasiinik kinaassusaannillu tunngaveqartumik sinaakkusersorneqassaaq. Oqaluttuarisaaneq aallaaviulluni kalaallit kulturiat, kalaallit oqaasii kinaassusaallu akuunerulersitsiniarnermi tunngavigineqassapput, tassa nunap inoqqaavinit tunngavillit. Tunngaviusumilli inatsisissaq Kalaallit Nunaata killiffiani nalitsinni inuusut allatullu tunuliaqutaqarlutik nunami najugaqartorpassuit eqqarsaatigilluinnarneqassapput." Issuaaneq naavoq.

Isumalioqatigiissitat suliaanni inuiaat maani nunaqartut kalaaleqativullu nunani allani najugaqartut isummersoqataasariaqarput, taamaalilluta

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

katersuuffigisinnaasatsinnik ukiorpassuarnilu atasinnaasunik
inatsiseqalerniassagatta tamatta toqqissisimaffigisinnaasatsinnik.

Kalaaliuneq isummamit aalajangersimasumit kisermaanqarsinnaangilaq.
Kalaaleq eqqortoq imaluunniit kalaaliulluartoq kinaanersoq
soqutigisaqaqatigiinnit suliniaqatigiinnilluunniit aalajangersimasunit
aalajangersarneqarsinnaangilaq – kalaaliunerput uummatitsinniippoq,
kialuunniillu tamatumingga arsaarsinnaangilaatigut.

Oqallisissiami apeqquserneqarpoq kina kalaaliunersoq. Siunissami
naalagaaffinngussagutta inatsisini aalajangersakkanilu kalaallit
kalaaliunngitsullu immikkoortiterneqassagamik? Kalaallit kisimik
naalagaaffinngortussami innuttaassuseqarsinnaassagamik? Taamaassappat
kalaallip kinaanera tamatigoortorujussuarmik imartoorujussuarmillu
nassuiarneqartariaqassaaq, sapinngisamik amerlanerpaat; kikkulluunniit
nunatsinnik inuinillu asannittut, nunani allamiut kalaaliusutut misigisimasut
allallu nunami maani angerlarsimaffeqartutut misigisut, inuiaqatigiinnik
sullisserusuttut allarpassuillu maani nunaqartut nunaqanngitsulluunniit.

Ilisimassavarput kinaassuseq apeqquserneqaraangat inuit ilaannut
misigissutsinik eqquisarmat. Kinaassuseq apeqquserneqaraangat ilaat
immikkoortinneqartutut misigisarpugut, ilaluarineqartutut misigisarput, allaallu
ajukkuttunngortarlutik.

Inunnik taama immikkoortiterisoqarnissaa Inuit Ataqatigiinni
kissaatiginngilarput akuerisinnaanagulu.

Naggasiullugu Inatsisartunut maluginiaqqussavarput suliniaqatigiiffiit sisamat:
meeqqat innarluutillillu pillugit oqaaseqartartut kiisalu naligiissitaaneq inuillu
pisinnaaffii pillugit siunnersuisoqatigiit oqallisissiamut matumunnga

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

ataatsimoortumik oqaaseqaateqarmata erseqqissaatigalugu inuk kinaluunniit
inuiaassuseqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarmat tamatumingalu
arsaarneqarsinnaanani, mianersoqqusippullu inuiaassuseq, kinaassuseq
innuttaassuseqarnerlu imminnut akulerussuunnaveersaaqqullugit.